

Sherlockiana

MEDDELELSER FRA
SHERLOCK HOLMES KLUBBEN I DANMARK
THE DANISH BAKER STREET IRREGULARS

Nr. 2/3, 2017 * 62. Aargang

Dette nummer af *Sherlockiana* er en unik begivenhed. Det er første gang i bladets lange historie at hele Klubbens bestyrelse bidrager til et nummer! Foruden bestyrelsens artikler nummer bladet en redegørelse for Kitty Winters væmmelige våben, H₂SO₄.

Redaktøren kort

Jeg har sagt noget lignende tidligere: I *Sherlockiana* 2016, nr. 4 indledte jeg en føljeton om Sherlock Holmes Klubbens stifter A.D. Henriksens virke før han blev klubejer. I dette nummer sidder føljetonen igen over. For at læserne ikke helt skal glemme A.D. har jeg sidst i bladet trykt et uddrag af en glemte dansk roman: *Mørke Magter*, skrevet af Olav Rye, trykt som føljeton i DKP's avis *Arbejderbladet* i 1939-40 og genudgivet af forlaget Tiden i 1956.

I denne sammenhæng er Olav Rye ikke en officer som døde i krigen 1848-49, men et pseudonym for forfatteren Hans Kirk, et kulturelt fyrtårn i DKP. *Mørke Magter* er en nøgleroman som satiriserer over det venstreorienterede miljø i Danmark, hvor A.D. Henriksen indtog en ganske perifer position på det tidspunkt.

I 1920'erne havde A.D. haft en temmelig markant rolle i dette miljø, aktiv som redaktør i flere forskellige sammenhænge og ikke mindst som digter og kampsangsforfatter, samtidig med sit arbejde som sygekassearkivar. Han havde været medlem af DKP siden partiets start men sivede ud af partiet og blev socialdemokrat på et uvist tidspunkt i 1930'erne og var ikke særlig populær hos de gamle kammerater. Denne historie fortæller jeg mere om i næste nummer.

Uddraget fra *Mørke Magter* er et par sider fra kapitel 24, "Jensen-Skrævs holder gilde." Gildeholderens navn er et dække for Rudolf Broby-Johansen (1900-1987), den iltre forfatter og debattør. Ramm er identisk med den kommunistiske jurist Carl Madsen (1903-1978).

Digteren P.V. Andreasen er A.D. Henriksen, som læseren her oplever i fuld udfoldelse. Ikke noget smigrende portræt. P.V.s frimærkesamling er en hentydning til A.D.s interesse for exlibris. Han skrev bøger om de små grafiske kunstværker og var entusiastisk exlibrissamler og medstifter af Dansk Exlibris Selskab. Her på siden er gengivet et af hans egne exlibris, med kunst af den belgiske grafiker Frans Masereel.

Parentes: Vignetten i bladhovedet er et udsnit af det exlibris som jeg tegnede til mig selv i det år da jeg blev fuldmoden sherlockianer ved endelig at læse novellen "Abbey Grange," den sidste af de conaniske tekster jeg fik i bladet. Det er 50 år siden. En meget holdbar interesse.

Vort medlem Mattias Boströms magnum opus om Mesterens første 130 år er nu udkommet på 5 sprog i 6 lande. Og flere venter! Senest på engelsk; i Storbritannien (*The Life and Death of Sherlock Holmes*) og USA (*From Holmes to Sherlock*). Forskellig titel, samme indhold. Og dette indhold er 20-25 % større end i de oprindelige svenske og danske udgaver - forøget fra 89 kapitler til 111! Bør findes på alle seriøse sherlockianeres reoler og læsepulte.

Før første gang nogensinde udkommer en samlet biografi om Robert Storm Petersen. *Storm P.*, som er på ca. 600 sider, er skrevet af vort medlem Peter Borberg og udkommer den 27. oktober 2017. I bogen kommer Borberg naturligvis omkring Storms store fascination af Sherlock Holmes - et underkendt aspekt i de hidtidige skildringer af den store dansker.

Borberg har indgået en aftale med Turbine Forlaget om at medlemmer af Klubben kan købe bogen med 20 % rabat. Normalprisen er 400 kr. Medlemsprisen er 320 kr. plus forsendelse. Er man interesseret, klikker man direkte ind på www.turbineforlaget.dk/shop/biografier/biografier/storm-p og skriver rabatkode "sherlock". Bogen kan forudbestilles allerede nu.

Klubbens næste Aarsmøde falder denne gang på den hidtil seneste januardato: **Lørdag den 20. januar 2018**. Af praktiske grunde. (Den tidligere senhedsrekord var 16. januar 1999). Ligesom tidligere afholdes mødet i Restaurant Maven på Nikolaj Plads i København. Køb allerede nu en kalender for næste år og sæt kryds ved datoen.

Sherlockiana udkommer 3 gange om året
redaktion@sherlockholmesklubben.dk
Redaktør: Svend Ranild
Sat med Baskerville
Grundlagt i 1956 af
A. D. Henriksen

ISSN 0902-0330

”En Gyser paa Modelscenen”

Af Palle Schantz Lauridsen

De af *Sherlockianas* læsere, der lagde vejen forbi Holmes-udstillingen i Ordrup i vinter, vil vide, at det første man så, når man kom op ad trappen, var et dukketeater. Eller rettere: et *modelteater*. For det hedder det, når man spiller med papfigurer og ikke med dukker.

Scenen var sat til ”Baskervilles Hund.” Vi befandt os på gaden i Baker Street sammen med Holmes og Watson, en hansom og i baggrunden en bro og Londons silhuet med Big Ben og parlamentet; Holmes med deerstalker og Invernesskappe og en kalabaspibe i hånden, Watson med bowler og overskæg.

Men hvad var nu det for noget med ”Baskervilles Hund” som modelteater?

Selve teaterbygningen stammede fra den danske modelteaterpioner Alfred Jakobsens produktion. Versionen med både overdel (til snoreloftet) og underdel blev første gang udsendt i 1885, men teateret på udstillingen var nok yngre; måske fra 1940’erne ligesom iscenesættelsen af ”Baskervilles Hund”, der udkom 28. september 1943. Udgiveren var Illustreret Familie-Journal. Man ved ikke, hvor mange eksemplarer der blev trykt – og heller ikke, hvor mange der blev solgt, for Aller-koncernens bygninger i Valby blev schalburgeret i januar 1945, så alle den slags oplysninger gik tabt.

Stykket fulgte ikke med bladet, så dets figurer, dekorationer og drejebog skulle købes særskilt. For 5,50 kr. Eller for en femmer mere, hvis man havde råd til den luksus, det var, at slippe for selv at klæbe det op på pap. Det var bare at sende beløbet i frimærker, sætte pengene ind på en girokonto eller bestille det via sin boghandel. Og så ellers gå i gang med at sætte sig ind i scenegangen, forberede lyssætning og lydeffekter og måske lave sine egne ekstrakulisser.

Holmes-renæssancen i 40’erne

11 dage før teatret blev sat til salg, havde Statsradiofonien udsendt Walter Christmas’ *Sherlock Holmes* med Poul Reumert i titelrollen. Politikens anmelder havde dagen efter svært ved at forstå, hvorfor man overhovedet udsendte ”den ældgamle Folkekomedierædsel”, for var man ikke siden premieren for over 40 år siden ”blevet oplasket med psykologiske og logisk opbyggede Kriminalhistorier.” Han kunne kun acceptere stykket ved at høre det som en kulturhistorisk kuriositet. Ikke desto mindre trykte samme avis to måneder senere, 28.11.1943, ”De Rødhæaredes Liga” i søndagstillægget *Magasinet*. Anledningen var, at det var 50 år siden, den første danske Holmes-oversættelse var udkommet (i bogform, bør det tilføjes).

20,40 Sherlock Holmes (1. Del)	
Skuespil af Conan Doyle og Gilette. Oversat af Walther Christmas. Bearbejdet for Radio. Den musik. Ledelse: Ejnar Ferslev. Instruktion: Sigurd Wantzin. Sherlock Holmes, Detektiv ... Poul Reumert Doktor Watson ... B. Forchhammer John Forman (alias ... Taus Neilsdam Smidti) ... Eith Pio James Larrabee ... Else Heiggaard Lissy Larrabee, hans Hustru ... Anna Borg Alice Faulkner ... Emma Wiehe Fru Faulkner, hendes Moder ... Adelheid Nielsen Therese, fransk Kammerjente hos Larrabee ... Valdemar Møller Prof. Moriarty, Forbryderens Konge ... Elmer Juhl Alfred Bassick ... Svend Heplund Mikkel Stark ... Post Vendelbo Thomas Long, ”Igen” Jim Krickker, ”Halt-fanden” ... Peter Nielsen Bob McLuh, ”Kvæleren” ... Hugo Bruus Porter, Tjener hos Dr. Watson ... Viggo Wiehe Billy, Tjener hos Sherlock Holmes ... V. Lense Møller Lord Balluster ... Victor Montell	
21,50 Radioavis	
22,00 Sherlock Holmes (2. Del)	

Det følgende forår gik forlagene Holmes-amok. Omkring 1. maj 1944 udkom *Baskervilles Hund*, der indledte Zinglersens serie i syv hæfter, og i midten af måneden startede Gyldendal sin fembinds-udgave, samtidig med at *Politiken* udsendte stjernehæftet med *De fires Tegn*. Året efter præsenterede Forlaget Nyttebøger endnu en Holmes-udgave. Historierne havde ikke været udgivet i flere årtier, og da man i teksthæftet til modelteaterstykket skulle beskrive hundens uhyggelig hylen, foregik det da også med henvisning til Jerndorff-Jessens oversættelse fra begyndelsen af århundredet.

Men nu skulle det være. Det kunne godt være, Holmes var gammeldags, men han var jo trods alt englænder, og englændere var populære her mod slutningen af krigen – og efter den.

Modelteateret

Modelteateret havde en lang historie i Danmark. Familie Journalen udgav i årene 1914-1931 omkring 40 stykker og trykte også i bladet teatre, man selv kunne klæbe op og samle. Dermed fik modelteateret en større udbredelse, end det havde haft tidligere. I begyndelsen af 40’erne tog Familie Journalen ideen op igen. Måske fordi besættelsesmagtens krav om mørklægning fik folk til at holde sig mere inden-dørs. Familie Journalen fik designet deres eget teater, Pegasus-Teatret, hed det, og begyndte igen at udgive forskellige stykker.

Ved årsskiftet 1942-43 gav redaktionen læserne et valg: Hvilket af fem stykker ville de helst have Familie Journalen til at udgive til modelteatersæsonen 1943-44? Læserne kunne vælge mellem to klassiske eventyr (”Ali Baba og de fyrr-

tyve Røvere” og ”Hans og Grete”), to aktuelle tegneserier, der begge gik i Familie Journalen (”Willy paa Eventyr” og ”Bamse og Dukke Lise”), og ”Baskervilles Hund”, der havde gået i biograferne ikke så lang tid i forvejen i udgaven med Basil Rathbone.

Resultatet af afstemningen var éntydigt. Hvis det havde været et fransk præsidentvalg, havde man ikke behøvet at afholde 2. valgrunde, for ”Baskervilles Hund” fik over halvdelen af stemmerne. 56 % for at være præcis. Til at udføre arbejdet hyrede Familie Journalen ”den dygtige Kriminaltegner Kaj Olsen.”

Baskervilles Hund

28. september 1943 blev hele molevitten så udgivet, og i en helsides artikel præsenterede Familie Journalen det nye stykke som ”En Gyser paa Modelscenen.” Det var, skrev signaturen Teaterkillingen, første gang, man havde produceret en gyser til modelteater, men det blev dog også understreget, at den havde en ”happy-end.” Det havde den sandelig også. Men det blev lanceret som en gyser og startede med drama, for dårligt var stykket gået i gang, før Holmes og Watson overværede, at der blev skudt fra en hansom cab mod Sir Henry og en noget mistænkelig Dr. Mortimer.

Stykket var i fem akter, og handlingen og persongalleriet var naturligvis skåret ind til benet. Hos Conan Doyle er Stapleton gift med Beryl Stapleton, selvom de lader, som om han er hendes søster. Familie Journalens version har gjort det lidt nemmere for Sir Henry at fri til Beryl til slut, for hun er på ingen måde rodet ind i Stapletons morderiske planer. Hun er et stakkels offer, hvis far nærmest har solgt hende til ham for at afvikle noget gæld: ”Mr. Stapleton kvitterede Gælden ved at faa mig – til at passe sine Samlinger, som han sagde”, forklarer hun. Man kan lægge, hvad man vil, i den pause, tankestregen markerer, men under alle omstændigheder gør Beryls forhold til Stapleton det uproblematisk for Sir Henry at invitere hende på bryllupsrejse i stykkets ”happy-end.”

Nogle af stykkets personer ’skiftede tøj’ undervejs. Der var derfor seks Sir Henry-figurer og tre Watson’er. Holmes derimod var der kun én af, så han var iklædt deerstalker og Inverness-kappe hele tiden – inde og ude, i London og på Dartmoor. Han både deducerede og docerede over for en Watson, der lå i den tunge ende af intelligensskalaen. Hans ringe åndsevner udstilles, da han ankommet til Dartmoor mekanisk gentager: ”Det maa rapporteres”, fx da han finder ud af, at Dr. Mortimer ejer ”en allerkæreste lille Puddel.” At det ikke kan være den, der har afsat de spor ”af en kæmpe-mæssig Hund”, der blev fundet ved Sir Henrys lig, siger sig selv.

I stykkets allerførste replikskifte bliver han ålet af Holmes. Watson taler om Holmes’ arbejde med opklaringen af et tyveri og konstaterer spørgende, at Holmes altså ikke mener, der har været en helt almindelig juveltyv på spil. Og så bliver han ellers sat på plads af en sarkastisk Holmes: ”Det glæder mig usigeligt, at det gaar op for Dem, kære Watson. Jeg har brugt hele Vejen fra Hyde Park og her hen til Baker Street til at forklare Dem, at det kun kan være sjaalet af en kejthaandet Skolelærer.” Hvordan Holmes er

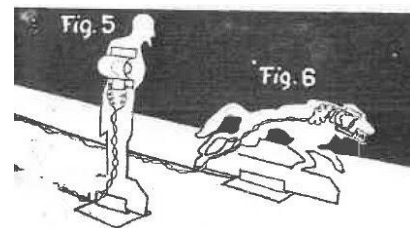
nået frem til den ret besynderlige profil af tyven, melder historien ikke noget om.

Mon ikke man sporer karaktertegningen fra samspillet mellem Basil Rathbone og Nigel Bruce her? At i hvert fald ”den dygtige Kriminaltegner” har set *Baskervilles Hund* med de to på rollelisten fremgår meget tydeligt af hans frem-

stilling af Barrymore, der klart ligner John Carradines Barryman, som han hedder i filmen.

At spille sådan et stykke modelteater var ikke bare at flytte rundt på nogle figurer. Måske lidt musik ville øge spændingen og sætte stemningen, og lydeffekter skulle der i hvert fald være. Der var i hver akt adskillige sætstykker i flere niveauer i dybden, lysætningen skulle varieres, og hvordan fik man hunden til at lyse? Og så var navne og steder på engelsk. Men teksthæftet gav anvisninger på det hele. Der var før hver akt udførlige instrukser til, hvordan scenen skulle bygges op, regibemærkninger fortalte, hvordan lyset skulle sættes og ændres, og der var anbefalinger til, hvilken musik der kunne spilles – enten live eller fra en grammofon. En violinist kunne bruges – bare man ikke valgte noget, der var for svært for amatører. Hunden får sit ”fosforsprudende Gab, naar man udfylder Rummet mellem dens frygtindgydende Kæber med gulgrønt Silkepapir og monterer en Lommelampe-pære bagpaa i en Kasse af sort Papir.”

Og de engelske ord? Dem var der udtalevejledninger til: ’Street’ skulle udtales ’striit’ med rulle-r, ’Holmes’ blev til ’Hohms’ med lukket o som i ’ord’, og ’Sherlock’ blev til ’sjørlok’ – med åbent o. Skulle man få brug for at udtale forfatterens navn, var der også hjælp at hente: ’døjl’.

Familie Journalen havde i 1943 hver uge nyt fra modelteaterverdenen. Teaterkillingen opfordrede til dannelsen af en modelteaterforening. Det lykkedes, og Dansk Model Teaterforening er stadig aktiv og kan findes på nettet. Her kan man også se MunkeBo Lillescenes opførelse af ”Baskervilles Hund” fra 2014. Den er bestemt værd at bruge tre kvarter på.

Gå ind på adressen <https://vimeo.com/105973047>.

Da Radioteatret havde lyd

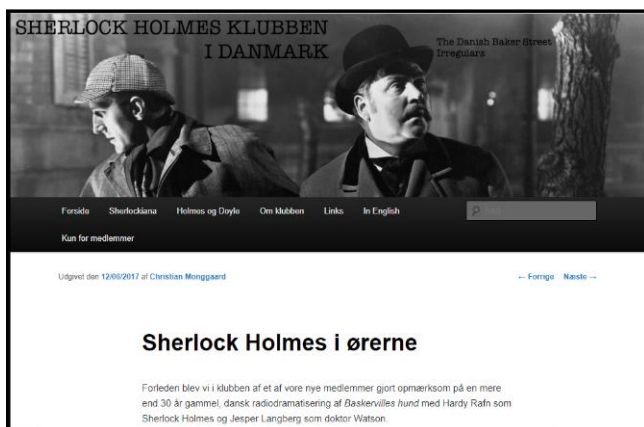
AF NN

RADIOTEATRET PRÆSENTERER: SHERLOCK HOLMES I ØRERNE

DRAMATISERING & INSTRUKTION: OLE KRÖLL
OPRINDELIGT UDSENDT: NOV. 1984; GENUUDSENDT 1987 I ANLEDNING AF 100-ÅRS JUBILÆET
OVERSÆTTER: IKKE OPGIVET, MEN MEGET AF DET FORTRINLIGT SKREVET SIKKERT AF DRAMATIKEREN SELV
DRAMATISERET I FIRE DELE: SLÆGTENS ARV, MØRKETS MAGTER, MANDEN PÅ KLIPPEN, DØDEN PÅ HEDEN
JOHN WATSON: JESPER LANGBERG
SHERLOCK HOLMES: HARDY RAFN
GAMMEL KOMPONIST: EDWARD ELGAR
MAVESURJOURNALIST: JENS KISTRUP
NYT MEDLEM: DENNIS JÜRGENSEN
DERES ANMELDER: MICHAEL SKOV LAMBEK

Forleden blev vi på Sherlock Holmes Klubbens hjemmeside (<http://sherlockholmesklubben.dk/?p=386>) af en af de aktive administratorer gjort opmærksom på en anbefaling under overskriften, Sherlock Holmes i Ørerne:

”Forleden blev vi i klubben af et af vore nye medlemmer gjort opmærksom på en mere end 30 år gammel, dansk radiodramatisering af *Baskervilles hund*... Vi blev gjort opmærksom på, at dramatiseringen [...] kan findes på DR’s hjemmeside og det bør man bestemt gøre.”

(<http://www.dr.dk/bonanza/serie/520/baskerville-hunden>)

Og som ældre medlem af Klubben gør man bestemt, hvad man bliver opfordret til. Så Deres Udsendte Lytter fandt fluks Bonanza og tilbragte derefter et par passende sommeraftener (altså i storm og regn) i gyseligt godt selskab med denne danske radioudgave af Conan Doyle’s *Baskerville hunden* – én af de allerbedste dramatiseringer, lad det være sagt med det samme!

Og det siger ellers ikke så lidt, når man tænker på så eminente, gamle krukker som Poul Reumert i titelrollen i Gillettes *Sherlock Holmes*, 1943; Bendt Rothe som Holmes & Emil Hass Christensen som Watson i *Bruce Partington-planerne*, 1959; Ebbe Rode & Helge Kjærullff-Schmidt i *Baskervilles hund*, 1964; og Jørgen Reenberg & Keld Markuslund i *De Fires Tegn*, 1968! Men dem har denne sherlockianer så heller ikke haft mulighed for at opleve desværre.

Men de lyder forjættende. På papiret altså. Men denne radioteaterdramatisering, altså produceret i 1984 af Ole Kröll, må overgå alle tidligere, idet den simpelthen er aldeles fremragende og kun kan anbefales og dét med udråbstegn!

Siden foråret har bibliotekernes side om litteratur kørt et tema om Sherlock Holmes, og forleden blev vi dér på Litteratursiden.dk (<http://www.litteratursiden.dk/artikler/eksperternes-sherlock-holmes>) af en sherlockianer gjort opmærksom på, at ”Ole Krølls danske hørespil, *Baskerville hunden* [...] er fremragende og kan anbefales.”

Denne ’sherlockianske ekspert’ blev denne gang omtalt med navns nævnelse: Dennis Jürgensen, som netop også er navnet på et af vore nye medlemmer i Klubben! Kan det mon dreje sig om et rent tilfælde – eller er der tale om én og samme sherlockianer med hang til hørespil? Uanset hvilket, så har begge medlemmer så ganske ret! For sjældent har dette medlem, Deres Anmelder, da oplevet en bedre og mere tilfredsstillende dramatisering af Sagen om Hunden på Heden, ja af nogen Holmes-historie, end netop denne. Og så er det endda for en stor dels vedkommende Min Egen Skyld...

Imidlertid har det til at begynde med ikke været muligt at identificere, hvilken modtagelse dette hørespil oprindeligt fik i pressen. Men i 1990 skrives det dog, at ”Radioteatret havde allerede for 6 år siden succes med ’Baskerville hunden’.” Hvor meget man så kan lægge i dét, er noget usikkert. Det er nemlig Radioteatrets egen udtalelse i DR’s blad, *Emil*. Men én ting er sikkert: ”Radioteatret er ideelt til at skabe atmosfære og til at tegne portrætter af mennesker” udtaler dramatikeren og instruktøren, Ole Kröll, sammesteds; ”Og lige netop det findes hos Conan Doyle”. Og lige netop det findes i høj grad også hos Ole Kröll, kan man tilføje.

Kröll selv tilføjer: ”Det vigtige [...] er at gå igennem et engelsk landskab og opleve en atmosfære [...] Det drejer sig om nogle mennesker og en stemning.” Og det får man til fulde her: de engelske landskaber, mennesker, og i højeste grad stemninger. Og som Jürgensen fremhæver, så er netop ”stemningen helt i top...”

Og hvorfra kommer så denne topstemning? Jo, først og fremmest gør de meget fine og underligt poetiske sprog- og lydbilleder til perfektion dét, som radioteater skal gøre, når det er bedst: at sprogets fantastiske virkekraft skaber rum for at lytteren danner sine egne indre stemninger og billeder! Det hele er meget atmosfæremættet med få, men stemningskabende lydeffekter, i en generel meget fin

brug af stereoeffekten. Der er ikke megen hundeglam (slet ingen skrigende rørdrummer); men når den endelig er der, er det uhyggeligt virkningsfuldt.

Den effektfulde brug af samtidens klassiske violinmusik af Edwardianske Elgar, især det britisk-heroiske tema, når Watson træder i karakter, bidrager til en meget virkningsfuld stemning: Musikken fra århundredeskiftet passer perfekt til romanen fra samme omskiftelige periode. Noget er senromantisk, noget imperie-heroisk, og noget igen dystert modernistisk – passende til forvirringen ved mysteriet. Sjovt nok udtalte den store, gamle anmelderkonge fra Berlingske Tidende, Jens Kistrup, sædvanligt surt (om en anden dramatisering fra 1990 af *Manden med den Skæve Mund*), at "[...] Kröll havde gjort det mest mulige for at ødelægge sin egen dramatisering ved at sovse den ind i efter-romantisk Edward Elgar-musik og andre larmende lydkulisser." Som om det skulle være noget negativt eller ødelæggende.

Men Ole Kröll har ikke blot dramatiseret teksten; han har decideret analyseret og fortolket den, og giver os sine mørke, men yderst poetiske, tolkninger heraf. Han bruger mange arkaiske ord og udtryk, og det var ikke til at bedømme, hvor mange direkte citater, der er med – eller hvem oversætteren er; men resultatet virker i al fald blændende! Der er bl.a. mere fokus på den hemmelighedsfulde fjende, Manden på Klippen, end normalt, men hvilket bare bidrager mere til mysteriet – og ikke mindst giver lytterne flere mystiske mistænkte til misdåden.

Alle skuespillernes fine, og her ganske passende gammeldags, diktion og intonation dvæler ved detaljerne og giver det bedste resultat: Det er

nok ikke noget tilfælde, at flere hovedpersoner også huskes fra *Matador*: Omegnsbankdirektør Kristen Skjern, Byrådssekretær Lund, Lærer Andersens Nevø. Og alle spillere har passende krøllede, hæse stemmer, der passer perfekt til deres figurer, uanset hvordan deres fysiske statur måtte være uden for radiostudiet. Og generelt er deres engelske udtale ganske fin (ingen "Sør Henry" her!) – kun har man valgt det overklassiske og mindre gængse "Baahrskerville", der næsten som det eneste skurrer i denne lytters også universitetsuddannede øren.

Når Jesper Langbergs JOHN HENRY [sic] WATSON ganske stjæler hovedrollen, er det ikke kun fordi Holmes som bekendt leger borte i London i en stor del af handlingen. Her er Watson meget mere poetisk, end vi kender ham; og det klæder ham. Og det er nok Ole Kröll, vi skal takke for det! Når Langberg "tænker", bruger han en lavmælt alvorfuld stemme, der til tider virker nærmest uhyggelig, når han hvisker lytteren lige ind i øret. Og tit tænke-taler han ind over andres replikker, så man ikke kan høre det hele, hvilket bare giver en meget naturtro oplevelse. Når Watson taler med sig selv, giver han samtidigt lytteren talte regibemærkninger, og det fungerer så overbevisende, at man hurtigt glemmer det opstyltede, unaturlige medie, hørespil nogle gange kan være. Ganske som de gamle grækere og Shakespeares CHORUS kommenterer hans monolog handlingen for lytterne; og med

Krölls mørke poesi forventer man næsten at høre de afsluttende blankvers rime!

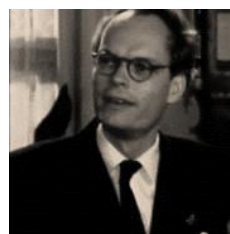
Langberg er kun sit ofte ungdommelige dumfjollede selv visse steder – og kun, når det passer ind i handlingen; andre gange er han mere moden, nærmest overmoden og livstræt, og skræmmende mørk og dyster. Og som Jürgensen gør ret i at fremhæve: "Watsons baggrund i Indien beskrives også flot"; for figuren får ydermere fylde og tyngde ved inklusion af hans voldsomme og traumatiserende militærbaggrund fra *En Studie i Rødt*. Og mere skræmmende rent faktisk at visualisere det hørte kampgny end blot ved den læste. Kröll ser nemlig Watsons deltagelse i den rædselsvækkende masakre ved Maiwand som den definerende baggrund for hele Watsons tryghedssøgen.

Hardy Rafns SHERLOCK HOLMES skifter (næsten bipolar?) mellem en dyb, alvorlig stemmeføring og så den rette, kolde stemme og skingre-skarpe latter, især når detektiven er selvsmagende eksalteret til det maniske, fx når han deducerer brillant – og ikke kan lade være med at fryde sig over egne evner.

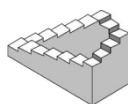
Kröll kalder ham for "denne kære og irriterende krukke" – og dét lever han op til i Rafns skingre version. Granadas serie med den (senere reelt diagnosticerede) bipolare Brett blev netop sendt fra april 1984 i England, og blev vist også vist på DR kort tid efter, men om den direkte kan have inspireret Kröll og Rafn (uden anden sammenligning ellers), står endnu hen i det uvisse. Kistrup refererer (om *Det Endelige Problem*, 1991) til Rafns "underlige tilspidsede distinkte diktion" – men igen som om det skulle være noget negativt. Hvad der til gengæld er negativt, men forventeligt, er, at der så desværre ikke er al for meget af Holmes med, fx overhovedet ikke i hele del II; men det er jo helt efter forlægget. Her tænkte man blot, at bearbejderen alligevel godt kunne have snydt lidt og gjort en undtagelse med lidt tilbageblik, ihukomme tanker, *voiceovers*, &c. Og så i den igangværende debat om Holmes-Watson's Des-dus-diskurs skurrer det lidt at høre Holmes være Des med stikirenddrenge, Cartwright. Men det er bagateller.

Nis Bank-Mikkelsens HENRY BASKERVILLE begynder nok lidt spagt, men får hurtigt mandet sig op til nogle gevaldige, koleriske, men alligevel ikke overdrevne, vredesudbrud. Og Lars Lunøes BARRYMORE er en martret sjæl, splittet mellem troskab mod sin hustru og hendes broder, Selden – og pligt over for sin herre og hele Baskerville-sagens interesser. At han så blot burde tiltales med efternavn

og uden 'Mister', kan man ikke klandre Kröll; dengang kan han jo ikke have haft udbytte af at have set *Downton Abbey*.

Danmarks hovedskurk nr. 1, Jensen (Henning – selvom det ellers også godt kunne have været Torben!), er som STAPLETON truende skræmmende, selv når han udtaler de mest almindelige høfligheder og uskyldige dagligdags ytringer: Uanset replikkernes tilsyneladende betydningsløshed kommer det underliggende djævelske fjendskab til udtryk i brillant replikhåndtering. Den eneste bagside må være, at

man ikke undte Stapleton en (u)værdig død i Grimpen Sumpens kvælende dynd.

Endelig kan nævnes, at få, men velvalgte, humoristiske indslag (bl.a. Bendt Rothe, her degraderet fra Holmes selv, men til en yderst velfungerende komisk-kolerisk FRANKLAND - og nogle af Watsons tørt konstaterende sidebemærkninger) fungerer passende som lidt *comic relief* i den ellers alvorfulde og dystre handling.

Watson ganske i lærd med at stjæle hovedrollen.

Som nævnt instruerede Kröll i 1990 endvidere Rafn & Langberg i historierne *Manden Med Den Skæve Mund*, *Det Brogede Bånd* og *Flådetraktaten*; og i 1991 *Det Endelige Problem* - og endelig med den ultimative skurkespiller Torben Jensen som den ultimative skurk, Moriarty. Som dog muligvis ikke nød helt samme høje standard; i al fald ikke til Kistrups udelte begejstring: "Svag start [...] For meget kriminalgyser, for lidt psykologi [...] Sherlock Holmes skuffede [...] Men nu er Sherlock Holmes altså endelig, endelig død og borte. Og lad os så se at komme videre!" (Vil nogen give den mand en Alka-Seltzer?!)

Men så vidt huskes var Kistrup aldrig nem at imponere. Og så vidt huskes er det nu ham, der er død og borte. Så lyt ikke til Kistrup; lyt til Kröll: Hvad man ikke ville give for at kunne høre disse fire spil! De ligger ikke for nuværende på Bonanza. Mon Dennis også har dem på kassettebånd...?

For hvordan er det i det hele taget muligt at producere et hørespil på så skelsættende og brillant et niveau, at alle ens normale indvendinger mod filmatiseringer bliver gjort til skamme, og man ganske tror på alt og lever sig helt og aldeles ind i det hele? Kunne man dog blot filmatisere sådan en fantastisk veldramatiseret version af teksten, og så ville man måske endelig have den ultimative udgave, man længes efter, af Conan Doyles *The Hound of the Baskervilles* (- ud over den skrevne tekst forstås). Man kan sandelig godt forstå, at andre sherlockianere såsom Dennis Jürgensen har gen- og genlyttet til netop denne yderst dramatiske dramatisering på ungdommens kassettebåndoptager - og måske er blevet inspireret til videre digtning...?

Sjældent har denne sherlockianer altså oplevet en bedre og mere tilfredsstillende dramatisering af *Baskerville hunden* end denne. Og så er det til dels Min Egen Skyld! Og hvorfor så dét? Jo, for som så fantastisk god en lytter man som Dediceret Sherlockianer er, tilføjer man nemlig selv det ekstra

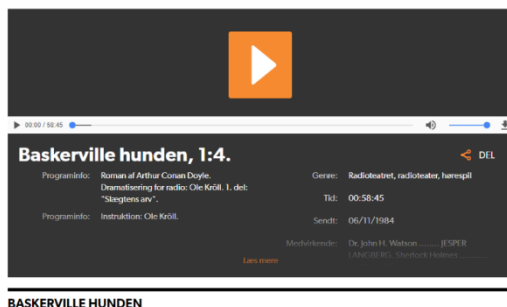
dimensionslag, der netop får historien til at gå op i den berømte højere enhed. Denne notorisk svært bearbejdbare roman læser nemlig altid meget bedre, end den kan dramatiseres til fjernsynsskærm eller film lærred: Der er altid noget, der mangler. Men som hørespil er den perfekt. Netop fordi den intelligente lytter selv kan danne sine indre billeder, især af det overnaturlige, der aldrig helt kan leve op til, hvad diverse filminstruktører, -fotografer og -skuespillere træffer af mere eller mindre prosaiske valg.

Så en stor tak til Dennis, eller hvem det nu var, for at gøre opmærksom på denne perle inden for sherlockianaen! Selv kan Deres Anmelder desværre kun huske genudsendelserne af *Sivaskriget*, *Gregory Mysteriet* (godt nok mange "Sør"s dér!), og *Stemmer Der Dræber* fra søndageftermiddagens radioteater engang i slut-1970'erne, må det vel have været. Jeg kan aldrig have hørt Ole Krölls version af *Hunden*, for så ville jeg med sikkerhed kunne huske den! Nu glemmer jeg den aldrig.

Og det gør De heller ikke, Kære Læser & Intelligente Lytter, hvis De under Dem selv at gå ind på Bonanza og lytte til denne glemte, men genfundne, brillant blændende perle!

Og endnu større tak til Ole Kröll: Hans opfattelse af, hvad & hvordan *Baskerville hunden* bør være, er i sandhed fremragende og hermed skamløst subjektivt, men forhåbentligt utvetydigt anbefalet. Så sæt en pejse-dvd på afspilleren, sluk det elektriske lys og tænd et stearinlys (pibe & whisky kan undværes), og læn Dem tilbage i selskab med den bedste detektivhistorie i verden - i den bedste danske version nogensinde - i en af verdens bedste versioner i det hele taget. Ikke mindst takket være Dem selv! ●

Bonanza

Redaktøren tilføjer:

I 1984 var jeg en af dem der ivrigt lyttede til den netop beskrevne radiooplevelse. De mellemliggende år har ikke ganske udslettet den oplevelse af dramatisk nærvær som lyden fra højttaleren så intenst videregav. Jeg var tryllebundet. Og jeg bandede udsendelserne og lovede mig selv omhyggeligt at skrivemaskintransskribere hele møllen. Jeg begyndte også straks på projektet men gennemførte med skam at melde ikke særlig meget andet end scenen hvor Watson husker tilbage på sin ankomst til England efter det fatale slag ved Maiwand, som stadig spøger i hans erindring.

Jeg er stadig i besiddelse af de nu gulnede papirer i mit alt for store arkiv med ord der for længst burde være blevet makuleret eller vandskadet. Og på næste side kan læseren ved selvsyn forvise sig om den ekspresive kraft som Kröll forlenede ordene med. Dette ark papir eksemplificerer på strålende vis radioteater som stumfilm. ●

W: - John Henry Watson. Medicinsk kandidat fra Londons Universitet 1878. Tja. Der stod man så - færdig; og ganske uden midler. Udvej: militær-medicinsk skole. Hvad skulle man ellers? (Reserveløge ved ~~xx~~ 66. Berkshire Grenadérregiment; Bombay, Indien. --- Udbrud af den 2. afghanske krig; nåede knap nok derud, regimentet over alle bjerge, rykkede ~~et(?)~~ nordpå til Candahar. Fulgte hastigt efter, rumlet med jernbane ^{den} endeløse vej op til Indusfloden, vognene fyldt med svedige officerer. Frem til krigen, frem til krigen! -- (..... Candahar!)--- Og(?) videre, kun til hest, drev dyrene frem gennem den stegende ørken, blånende(?) bjerge, 25.000 vilde afghanere på vej mod vore 5.000. Indesluttet i Candahar, porten til Indien, det Britiske Imperiums prestige. Porten lukkede sig omsider - bag os. --- Gadernes hvide rektangulærthed. Afmarcherede i den blege morgen ud af vestporten, mens skyggerne tændes for vore fødder, og støvet hvirvler rødt om hestenes hove. 66. Regiment, 3 sepoyregimenter, artilleri, kavalleri, lange khakikolonner stamper afsted under tordensol, seks dagsmarcher for at nå frem til floden Hilmand, og dér afstives Sheer Ali og hans endnu loyale afghanere i byen Girishk. Bølgende rækker af hvide hjelme; hede; fluer; støv. Næppe er de hvide telte spændt op i snorlige rækker på dyndet, før vi erfarer Sheer Alis 3.000 mand har rømmet Girishk; rendt over til fjenden. Vort kavalleri pisker over floden og erobrer i det mindste deres kanoner. --- Men nu ligger hele floden åben foran os. Intet andet at gøre end at rykke teltpælene op og søge østpå igen. Retirerer til Khusk-i-Nakhud, frugtbar terræn, og slår lejr dér. Pludselig om natten, teltene rives igen, korte kommandoer skrives, afmarch, videre, videre, tilbage mod øst. Under blegnende stjerner hviskes ned gennem rækkerne navnet, navnet: Maiwand! --- Den gullige himmel bag bjergene rødner, ryttere i støvskyer melder uhørligt, ilmarch, fremad, fremad. Kanonbrag forkynder ~~at~~ fortroppen flankeret af let artilleri har indledt slaget. (..Fremad for satan!..) Men(?) næppe har ~~vi~~ vi rykket ud af landsbyen før jord og granater sprøjter omkring os. 66⁶ går frem under fanen, tager opstilling, to geledder, flankeret af to sepoyregimenter. --- Horder af vilde styrter imod os. -- Hestene skriger, med hvide tænder imod os. -- Og(?) stadig sprænger de frem, vilde sorte fjæs med flammende øjne, og svingende sværd og lanser, mænd synker blegnende bagud igennem gelddet, segner i støvet, nogen slår hårdt på min skulder, vender mig - ingen? Skulderen, brystet, sortner af blod. -- 66. rest(?) imod(?) os, formeret i en ~~kerklinet~~ have bag lerklinet mur, ^{hånden} ~~kanxxx~~, voksgul, lukker næppe om tjenestepistolen længere. -- Muren vælter, i søjler og blændende lys, disse hæsle fjæs, øjnene, sortkranset gule, flammer imod os, skrigende, hæsle, hæsle skrig. -- (..Op på sinder (?) - op på kanonen, opsadaisy.) Kanonløbet brænder gennem min støvle, åbent land, blå himmel, dem dér borte, spartanere, lig, åh frænder, gå til Lakadaimons si(???), sorte suturer, røg langt borte, palmer hospital, Peshawar, tyfus. Hjemsendt, transportdamper, hjem til England. Månen sider(????)

Stamford: - Watson! *ha ha!*

W: - På Criterion Bar; med et uigenkaldeligt ødelagt helbred, du(?) en ^{kerkl} regerings faderlige tilladelse til at bruge de næstfølgende ni måneder

Det er ganske elementært

Af Christian Monggaard

Robert Dohertys amerikanske Sherlock Holmes-serie, *Elementary*, tager sig enorme friheder med det litterære forlæg – og slipper afsted med det. Hermed en spoilerfyldt hyldest til en serie, der går endnu mere radikalt til værks end BBC's *Sherlock*

Handlingen er flyttet til nutiden og New York. Doktor Watson er en kvinde, Sherlock Holmes en tidligere narkoman på afvænning. Mycroft Holmes er både kok, restaurant-ejer og spion for den britiske efterretningstjeneste. De to brødres far, Morland Holmes, er en skruppelløs forretningsmand, der opererer i skyggerne og ikke skyer mange midler for at nå sine mål.

Han bliver endda leder af den farlige organisation, som Moriarty efterlader sig, da hun ryger i fængsel. Ja, hun. Moriarty er nemlig også en kvinde og endda identisk med den selvsamme kvinde, Irene Adler, som Sherlock elskede så højt, indtil hun angiveligt blev slået ihjel af Moriarty i London.

Sådan er der meget, der på én gang ligner og alligevel er noget helt andet i tv-serien *Elementary*, som med udgangspunkt i historierne om Sherlock Holmes går endnu mere radikalt til værks end den britiske tv-opdatering, *Sherlock*. Og selvom *Sherlock* er den mest begavede, gennemarbejdede og velskrevne af de to serier – Steven Moffat og Mark Gatiss skal trods alt også kun levere tre afsnit a 90 minutter pr. sæson, hvor en sæson af *Elementary* består af 23 timelange afsnit – så er *Elementary* meget bedre, end det burde være muligt med alle de friheder, den tager sig med materialet.

Det tog mig det meste af første sæson at vænne mig til seriens alternative Holmes-univers, men siden har jeg været hooked. Jeg har faktisk lige genset de første fire af fem sæsoner, og det har været en udelt fornøjelse.

Jordbunden Watson

Seriens succes skyldes selvfølgelig flere ting, men selvfølgelig især manden bag serien, Robert Doherty. Han har været med til at skrive og producere serier som *Medium* og *Star Trek: Voyager*, men *Elementary* er hans til dato største og vigtigste bedrift. Og det er interessant, taget i betragtning at serien nærmest blev til i trods: CBS, der producerer *Elementary*, først prøvede at få Moffat og Gatiss til at skrive en *Sherlock*-agtig serie til dem også. Det sagde de to briter forståeligt nok nej til, og så blev det i stedet Doherty, som fik opgaven.

Resultatet var *Elementary*, der havde premiere den 27. september 2012, to år efter *Sherlock*, og hvis sjette sæson formentlig vil kunne ses til næste år.

En anden væsentlig grund til, at *Elementary* fungerer så godt, er de to skuespillere, der spiller Holmes og Watson, britten Jonny Lee Miller – ikke mindst kendt fra *Trainspot-*

ting-filmene – og amerikanske Lucy Liu (*Charlie's Angels*-filmene, Tarantinos *Kill Bill* og tv-serien *Ally McBeal*). Han er præcis lige så genial, excentrisk og indimellem øretæve-indbydende, som han skal være, og hun er et jordbundet, varmt og meget begavet menneske, der som nærmest den eneste formår at tøjle ham.

Et umage venskab

I begyndelsen af serien er Watson, en tidligere kirurg, Holmes' betalte ædruelighedskammerat, der skal sørge for, at han går til sine AA-møder og holder sig på måtten. Det er også grunden til, at serien foregår i New York – Holmes er så at sige flygtet fra England, hvor hans misbrug eskalerede efter Irenes 'død'.

Watson viser sig dog at have anlæg for detektivarbejdet, og snart er hun hans elev og siden makker i et brillant samarbejde, hvor de bistår hinanden med at opklare de mange sager, de bliver bedt om at konsultere på af politiet i New York. Holmes er selvfølgelig stadig det unikke geni, der med et enkelt blik på et gerningssted og måske et snif eller to kan deducere de utroligste ting,

men lige så ofte er det Watson, der sætter ham på sporet – og det ikke blot, fordi hun er heldig, men fordi hun er dygtig.

Det er ikke mindst denne dynamik og dette umage venskab – der er intet seksuelt mellem de to – der ligesom i de originale Sherlock Holmes-historier er attraktionen og den dramatiske motor i *Elementary*. Efterhånden udvides venskabskredsen også med blandt andre kriminalkommissær Thomas Gregson (Aidan Quinn) og kriminalassistent Marcus Bell (Jon Michael Hill) og en lille håndfuld andre figurer, men fokus er på Holmes og Watson og det faktum, at de er gode for hinanden.

De bor sammen i en gammel *brownstone* i Brooklyn og holder så at sige hinanden på ret køl. Watson har også sine ting at slås med – hun forlod jobbet som kirurg, da en patient døde, og hendes familie er for viderekomme – og indimellem er det Holmes, der (lige lovlig) ærligt og direkte fortæller hende, hvad hun ikke selv kan se. Det er både rørende at være vidne til det spirende venskab gennem seriens sæsoner, og så er det meget morsomt, netop fordi Holmes er så ufiltreret i sin omgang med verden, og Watson ikke finder sig i hvad som helst. Af og til er der næsten lidt klassisk *screwball*-komedie over dialogen.

Mangfoldig Sherlock Holmes

Som det fremgår, er der utallige referencer til Conanen, ikke kun i personnavne, men også i titler på afsnit og i handlingen i enkelte afsnit, der knytter an til specifikke af de originale historier.

Baskervilles hund er f.eks. en hundelignende robot, der bruges i morderisk øjemed. Kitty Winter er en ung kvinde med ar på sjælen, som bliver elev af både Holmes og Watson. Og Sebastian Moran er en koldblodig lejemorder – og Arsenal-fan – der arbejder for Moriarty.

Robert Doherty kender tydeligvis Sherlock Holmes – han forstår figuren, og hvad den kan bruges til – og derfor kan han, ligesom Steven Moffat og Mark Gatiss, tillade sig at lege med Holmes og de øvrige personer og den verden, de bevæger sig rundt i.

Elementary er tilmed en mangfoldig og moderne serie, som ikke kun er befolket af hvide, heteroseksuelle mænd. Her er sorte, hvide, asiater, kvinder, mænd, transkønnede, nørder, autister og excentrikere, og ofte fremstår Holmes endda som en art bidsk aktivist, der siger sin ærlige mening om alt fra boligspekulanter og profithungrende medicinalfirmaer til korrupte politikere og efterretningstjenesters ulovlige overvågning af civile. Og siden gør, hvad han kan for at få skovlen under dem, mens han kæmper for dem, der ikke selv kan.

Elementary bliver dermed også ganske politisk, uden at den dog direkte slår på tromme for det, hvilket endnu engang understreger, hvor rummelig og elastisk en figur Sherlock Holmes egentlig er. Hvis man altså forstår ham og tør kaste sig ud på dybt vand.

Kunsten at gøre det rigtige

»Jeg har altid holdt af figuren, men jeg ved også, at fordi Sherlock tilhører alle og er i *public domain*, har han været igennem mange hænder,« sagde Robert Doherty i 2012 til webmagasinet *Collider* om sin opfattelse af Sherlock Holmes.

»Det er faktisk efter min mening en af fordelene ved figuren. Hvis ikke så mange mennesker kunne gøre med ham, hvad de ville, tror jeg ikke, at han ville være så stor en del af populærkulturen, som han er. Så jeg var interesseret, men ville også sikre mig, at jeg, hvis vi skulle lave serien, kunne gøre det på min egen måde. Det tog lidt tid. For mig handlede det i høj grad om misbruget.«

Men ikke kun af stoffer, fortsatte Doherty og kaldte sin udgave af Sherlock Holmes for en mere end engageret problemknuser og gædeløser.

»Det er hans besættelse i en grad, så man godt kan kalde det en afhængighed. Han har let ved at blive afhængig. I forlægget blev det til en reel afhængighed. Den originale Sherlock tog kokain og opiater. Vores Sherlock havde de samme problemer, men en af de store forskelle er, at vores Sherlock ramte en væg (...) Der skete noget forfærdeligt for ham i London, og han mistede kontrollen. Vores Sherlock har inderst inde en kerne af tvivl, hvor der ikke tidligere var nogen. Det er ikke noget, vi har tænkt os ofte at tale om, men jeg tror, at det er en af de ting, der driver ham. Jeg opfatter ham bestemt ikke som en sociopat. Jeg opfatter ham som et menneske, der har brug for at løse gåder, for at gøre det rigtige og hjælpe mennesker. Jeg tror virkelig, når alt kommer til alt, at han tror på retfærdighed. Det handler ikke kun om at spærre forbryderne inde. Det at hjælpe andre og gøre det rigtige spiller også ind.«

De fire første sæsoner af Elementary kan ses på Netflix

Fra præsidentens bord

Af Jens Byskov Jensen

De to årlige sherlockianske galopløb på Aalborg Væddeløbsbane blev redet fredag d. 23. juni om aftenen. Silver Blaze-løbet blev redet som aftenens 11. løb og var på distancen 1800 meter med en præmiesum på 32.000 kr. Det blev vundet af Show of Faith og Anna Piroth. Show of Faith er trænet af Ann-Charlotte Nielsen, der selv har vundet de to sherlockianske galopløb adskillige gange, og ejet af Stald Søndervang. På andenpladsen kom East Meets West og Sara Slot, og på tredjepladsen var det Latzimas og Nicolaj Stott.

Professor Moriarty Memorial var 12. løb, ligeledes over distancen 1800 meter, med en præmiesum på 22.000 kr. Det var en god aften for Anna Piroth og Stald Søndervang, for også her kom de først over målstregen, denne gang med Autumn Revue. På andenpladsen kom Tamarind Hill og Lise Ullerup Hansen. Og på tredjepladsen blev det Laszlo og Sabina Gammelgård. Sherlock Holmes Klubben var repræsenteret ved præsidenten samt ærespræsident Bjarne Rother Jensen. Der blev uddelt ærespræmier og blomster i vindercirklen, og både ryttere, ejere, og banen udtrykte deres store tilfredshed med arrangementet. The Cimbrian Friends of Baker Street udgav en folder til vindende rytter og ejer med tidligere års resultater.

Hen over sommeren har en ny musical om Sherlock Holmes haft premiere i New York. Det er ikke så tit, man oplever musicals om Mesteren, og især ikke af professionel karakter. Den mest berømte af slagsen var musicalen *Baker Street* af Jerome Coopersmith med musik og tekst af Marian Grudreff og Raymond Jessel. I titelrollerne så man Fritz Weaver, Inga Swenson, og Martin Gabel som Sherlock Holmes, Irene Adler, og John H. Watson. Musicalen havde premiere i 1965. Den nye musical, som havde premiere i år, er baseret på Lyndsay Fayers anmelderroste pastiche *Dust and Shadow*, der udkom på forlaget Simon & Schuster i 2009. Historien er et (synes jeg) troværdigt bud på mysteriet om Jack the Ripper, som talrige forfattere har forsøgt at kæde Sherlock Holmes sammen med vekslende held. Efter sigende er den nye musical særdeles vellykket.

Som vedtaget på Aarsmødet i januar arbejder bestyrelsen videre med idéen om at skabe et logo for Sherlock Holmes

Klubben. Vi har hentet professionel assistance hos tegnere, og bestyrelsesmedlem Christian Monggaard har formidlet kontakten. Denne orientering blot for at sige, at vi arbejder på sagen.

Generelt er jeg ikke den store nyder af pasticher, men jeg er dog faldet over en, som jeg gerne vil anbefale. Det er "The Case of Death and Honey" af Neil Gaiman. Den er inkluderet i antologien *The Big Book of Sherlock Holmes Stories*, der er redigeret af Otto Penzler. Bogen indeholder mange spændende bud på forskellige forfatters syn på Sherlock Holmes, og især Gaimans historie er læseværdig.

Holmes i danske tegneserier, 2: Milton & Bengtsson

Af Palle Schantz Lauridsen

Storm P. var den første dansker, der tegnede og fortalte om Holmes i tegneseriens format (*Sherlockiana* 2017/1). Han gjorde det i 1910-11; men han er langt fra den eneste. De danskudgivne tegneserier omfatter en lang række stilarter, genrer og formater og har været beregnet på forskellige læsergrupper.

Der er serier for voksne og serier for børn; alvorfulde krimiserier og komiske pasticher. Der er serier, hvor Holmes er hovedpersonen, og serier, hvor han er en biperson; og der er serier, som er adaptationer af Conan Doyles fortællinger, og serier, der forholder sig meget frit til Holmes-universet eller præsenterer sider af universet, som ikke fylder meget i de oprindelige fortællinger: fx hans gøren og laden i de tre år fra "The Final Problem" til "The Empty House", hans fortid og gadebørnene i The Baker Street Irregulars.

Der findes daglige avisstriber, søndagsstriber, seriehæftefortællinger og albummer. Nogle af de tegnede fortællinger er episodiske serier, andre er løjtoner. Og der findes serier i forskellige genrer: Der er rendyrket humor, humoristiske krimier, egentlige krimier og psykologiske dramaer.

Selvom der er udgivet en del Holmes-serier på dansk, er det for ingenting at regne mod, hvad der findes internationalt. En række amerikanske serier, hvor Holmes møder Marvels superhelte, er fx ikke oversat til dansk, og skildringen af Holmes som en slags superhelt er dermed ikke en del af den danske overlevering. Det samme gælder bl.a. en række nyere franske serier. Det er imidlertid de danske udgivelser, det skal handle om her.

En lille oversigt

Historien om de danskudgivne Holmes-tegneserier starter med Robert Storm Petersens absurde striber i *Ekstrabladet* i 1910 og 1911 og slutter - foreløbig - med tre franske albummer, der er udkommet på dansk i 2010'erne og ikke mindst med antologien *Tankespil*, der i 2017 bragte 15 forskellige bud på moderne tolkninger af Holmes-figuren. Indimellem finder man bl.a. en humoristisk serie, der udkom i 14-dagesbladet *Gyngehesten - en gemytlig halv Time* i midten af 40'erne, og en alvorfyldt og handlingsmættet avisserie fra 50'erne.

Man finder imidlertid også - især 1960'erne og 70'erne - en række Holmes-serier for børn: Holmes stod model til aben Mogens, der med deerstalker og lup var *På jagt efter en møjsengøjsjer* (1964) i en af Carla og Wilhelm Hansens historier om Rasmus Klump, og var i en række gestaltninger med i en del fortællinger i *Anders And & Co* fra begyndelsen af 1960'erne og frem. Disney stod også for de tre hæfter, der i slutningen af 80'erne blev til på baggrund af koncernens egen tegnefilmatisering af den amerikanske

børnebogsforfatter Eve Titus' fortællinger om *Basil Mus*. Ligeledes for børn var Werner Wejps *Peter og Perle*, der blev trykt på børnesiden "Den lille avis" i *Jyllands-Postens* søndagsudgaver i foråret 1967. For de lidt større børn udkom *En studie i rødt* i serien *Illustrerede klassikere* i 1970'erne.

Tegneseriernes publikum har historisk set omfattet forskellige læsergrupper, hvilket også kan ses på de sidste Holmes-serier, der er udkommet på dansk. Kaj Engholm, der er mest kendt for sine striber om *Fedthas* og ikke mindst *Far til fire*, og som var medlem af Sherlock Holmes Klubben i Danmark fra 1956, tegnede i midten af 60'erne en enkelt, kort og meget indforstået historie om Holmes. Den blev bragt i *Poe Klubbens Årbog* i 1966 og henvendte sig dermed til kendere af kriminallitteratur.

I 1970'erne og -80'erne udkom to danske serier: Freddy Miltons parodiske pastiche om *Sheerluck Homes* og Peter Bengtssons fortælling om Holmes' erotiske eventyr i Paris: *Sherlock Holmes Can-Can*. I 2010'erne forsøgte to danske forlag sig med at præsentere oversættelser af nogle af de første bind i to franske albumserier: *Baker Street Kvartetten* og *Holmes (1854-1891?)*, og i 2017 udsendte det lille tegneserieforglag Fabel en antologi, hvor danske serieskabere i 15 grafiske noveller nytolkede Holmes, i flere tilfælde i som en sølle og stofafhængig skikkelse.

Her skal vi se nærmere på Miltons og Bengtssons værker; de længste enkeltstående danske Holmes-serier.

Sheerluck Homes - en moderne parodi

I 1974 udkom Miltons første Holmes-historie i den svenske udgave af *Seriemagasinet*. Fire år senere udkom der flere af slagsen i *Seriemagasinet*'s danske udgave, og i 1982 udkom otte af dem samlet i bladet *SM-Klassikere* nr. 8 (hvor SM er en forkortelse for *SerieMagasin* og ikke for noget som helst andet).

Miltons fortællinger var moderne indspil i 70'ernes og 80'ernes aktuelle - og nye - tegneserierkultur.

De første af Miltons i alt 11 sort/hvide Homesfortællinger - det er uklart hvor mange - lavede han sammen med svenskeren Magnus Knutsson. Den svenske serie hed *Hairlock Shomes*, men da serien

senere udkom på dansk, var det blevet til *Sheerluck Homes*. Da *SM-Klassikere* udsendte fortællingerne, var de forsynet med en Milton-biografi og en bibliografi; noget, der under-

streger, at forlaget, Interpresse, mente, at der blandt læserne ville være interesse for både biografiske oplysninger om tegneren og om bibliografiske information om hans værk – at der var opstået en fankultur i det danske tegneseriemiljø.

Fortællingernes oprindelige format som hæfteføljeton betyder, at de alle er delt op i to – og i et enkelt tilfælde: tre – episoder med små cliffhangere i slutningen af den første og korte opsummeringer i begyndelsen af den næste.

Hvad angår skildringen af Holmes som karakter fremhæver Milton selv Basil Rathbone-filmene som inspiration: ”Dem så jeg som barn på TV, og siden da er det for mig indbegrebet af den helt rigtige gestalning af detektiv-

ven” (www.freddymilton.dk/hairlock/intro.htm); men det er en Rathbone-satire, der møder den tegneserierevolution, som med udgangspunkt i Frankrig og Belgien havde ramt Danmark fra 1960’ernes slutning. Serierne blev længere, det enkelte sidetableau fik ofte større betydning for det visuelle udtryk, og der blev udviklet en lang række nye fremstillingsformer og genrer. I tilfældet *Sheerluck Holmes* kom inspirationen til den meget dynamiske tegnestil med mange bevægelsesstreger, de lydefterlignende ord og det varierede skriftbillede i taleboblerne fra belgieren Franquin (ham med ”Spirillen”) og hollænderen Daan Jippes. Hvor inspirationen fra Franquin og Jippes er af stilistisk art, sporer man på karakter- og handlingsplan – især i historien om ”Cirkusmysteriet” – meget direkte lån fra Morris & Goscinnys *Lucky Luke*.

Især i den anden og den tredje historie trækker Milton, ligesom Morris & Goscinnys gjorde det i mange *Lucky Luke*-hæfter, en række kendte populærkulturelle ikoner ind i sin verden. Det er formentlig de historier, Milton har produceret sammen med Magnus Knutsson, eftersom Milton – ifølge et portræt, der findes på hans egen hjemmeside – ”nedtonede parodi-indslagene” (Claes Reimerthi: ”Freddy Milton – en samfundsskildrer med ambitioner”, opr. 1998), da Knutsson forlod samarbejdet.

Den anden fortælling, ”Cirkusmysteriet”, er en ren stiløvelse, hvor Milton & Knutssons Holmes-univers møder karakterer, handlingselementer og stiltræk fra *Lucky Luke*-fortællingen *Western Cirkus*. Albummet var udkommet på fransk i 1969 og blev oversat til både dansk og svensk i 1972. Et af de karakteristiske træk ved *Lucky Luke*-serien var, at der ofte optrådte karikaturer på historiske og populærkulturelle personer. Det samme træk så man hos Milton: Ikke kun i ”Cirkusmysteriet”, men også i den næste fortælling, ”Den nøgne nonne”, der bl.a. udspiller sig ved et galopløb, og hvor både Groucho og Harpo Marx optræder i en reference til filmen *A Day at the Races*.

Det var dog ikke kun *Lucky Luke*-, men også *Asterix*-serien, der leverede materiale til Milton. Fx er der i ”Den

fatale fisk” en scene, hvor to fiskekoner skændes og slås om, hvis fisk, der er mest (eller mindst) friske – noget, der tit diskuteres i *Asterix*.

De mange referencer til *Lucky Luke* og *Asterix* er væk i de følgende historier, hvor Milton i højere grad koncentrerer sig om at fortælle krimi-

nalhistorier, i de flere tilfælde med udgangspunkt i en social konflikt. ”De skæbnesvangre huse” handler om byggesjusk, i ”Cirkusmysteriet” har cirkusdirektøren ikke udbetalt løn til sine ansatte, mens det i ”Tågetalen” handler om en politiker, der begår kriminalitet for at beskytte sine interesser i opiumshandlen. De urimelige forhold på børnehjemmet Tusindfryd i ”Halstørklædet” minder ikke så lidt om, hvad Oliver Twist er ude for hos

Dickens, og i ”Den bevidstløse morder” er det et bestyrelsesmedlem fra et mineselskab, der gør sig til morder for at forhindre indgåelsen af en overenskomst. Tilliden til politikere og kapitalister kan ligge på et lille sted, og også pressens sensationsmageri bliver udstillet flere gange.

Samtidig med inspirationen fra de humoristiske fransk-belgiske (action-)serier og den socialkritik, der går igen i mange af fortællingerne, finder man en række direkte referencer til Conan Doyles historier, men historierne er i overvejende grad Miltons egne påfund. Hans Holmes er i overvejende grad skarpsindig, men dog ikke ufejlbarlig, hverken som menneske eller som detektiv; hans skarpe næse og lige så skarpe hage sammen med nogle store øjne får ham ofte til at fremstå nærmest dæmonisk, når han er på forbryderjagt.

Hans liv uden for selve opklaringsarbejdet fylder ikke meget, men en enkelt gang henvises der til hans kokainmisbrug, ligesom det i én vignet antydes, at han interesserer sig for det lystige liv i Paris. Han finder en bog med titlen *Gay Paris* og konstaterer for sig selv, at den er ”meeeeget interessant”. En nutidig læser vil formentlig forstå det som en henvisning til det homoseksuelle Paris, mens 70’er-læseren kunne tænke på det *fin-de-siècle* Paris, vi skal støde på i den næste danske Holmes-udgivelse.

Sherlock Holmes’ vilde liv

Inspirationen til Freddy Miltons Holmes kom efter hans eget udsagn som nævnt fra Basil Rathbone, og man kunne i fortællingerne om *Sheerluck Homes* spore yderligere inspiration fra samtidens humoristiske og actionprægede serier og tegnere. Peter Bengtsson tog godt ti år efter den første svenske udgivelse af Milton-fortællingerne afsæt et andet sted, da han i 1987 skrev og tegnede *Sherlock Holmes Can-Can*.

Serien rummede hverken humor eller en kriminalgåde, men var fortællingen om Sherlock Holmes’ åndelige og fysiske dérouté i begyndelsen af 1890’erne. Den var det første danske forsøg på at rive Holmes løs fra det humoristiske og/eller kriminalistiske, der havde præget skildringen

af ham i alle medier; og også det første danske forsøg på at rykke tegneserien ind i en kunstnerisk, nærmest litterær boldgade for voksne.

Med *Sherlock Holmes Can-Can* var den danske Holmes-tegneserie på vej mod noget, der kunne ligne de mere litterært og voksenorienterede tegneseriefortællinger, der også var dukket op på det danske marked under betegnelsen *graphic novels*. Will Eisners *En kontrakt med Gud* udkom på dansk i 1979, og i 1987 udkom en dansk oversættelse af det første bind af Art Spiegelmans *Maus*.

Bengtsson udgav serien på sit eget forlag og lancerede uden for den etablerede tegneserieverden dermed det første Holmes-album i Danmark. Han forsynede sin sort/hvide fortælling med et efterord, hvilket i sig selv gav et hint om, at serien nærmest kunne betragtes som en slags finkultur. Her slog han fast, at Holmes' "ansigt og mimik [...] først og fremmest [er] baseret på Jeremy Brett's præstationer i TV-serien", og han nævner også en lang række bøger, billeder og personer, der har dannet udgangspunkt for handlinger, steder og karakterer i albummet. En karakter er baseret på "ham, der spillede privatdetektiven i de gamle Perry Mason film", en anden på Bent Mejdings fremstilling af Pastor Brink i Danmarks Radios dramatisering fra 1977 af Hans Kirks *Fiskerne*, mens en tredje er "inspireret af ham, som spiller Sir John i 'Dick Turpin'," en underholdende serie om en engelsk landevejsrøver, som Danmarks Radio også havde sendt.

Som nævnt brugte Milton - under indflydelse af Morris & Goscinnys *Lucky Luke* - kendte personer som forlæg for figurerne i nogle af sine Homes-fortællinger, men det var også den eneste stilistiske lighed mellem hans og Bengtssons fremstilling af Holmes.

Hvad angår tegnestilen, den parisiske setting og i mindre grad motivkredsen, bringer *Sherlock Holmes Can-Can* svage

mindelser om Jacques Tardis *Adèle*-serie, der havde været på det danske marked siden 1978. Handlingsgangen er rolig, og stilen simpel og gennemført. Rammerne brydes ofte, og i mange tilfælde er rammen ikke tegnet fuldt op, idet en eller flere karakterer 'springer' ud fra den.

Bengtsson tager afsæt i et spørgsmål, der både før og siden har fyldt ganske meget i sherlockianske cirkler. Hvad foretog Holmes sig i *the great hiatus*? Ifølge Bengtsson opholdt han sig mod slutningen af perioden i Paris, hvor Watson insisterede på, han skulle blive. Han var afkræftet, og Watson mente, at adspredelser og ikke detektivarbejde ville

kunne bringe ham til kræfter igen. Derfor inviterer Watson Holmes med på *Moulin Rouge*.

Imidlertid tager Holmes kraftig revanche for 40 års seksuel afholdenhed: Efter at have mødt en kvinde på *Moulin Rouge* forskanser han sig nærmest sammen med hende i månedsvis og lever et liv med sex, morfin og alkohol. Watson aner ikke, hvor han er, og først da de tilfældigt mødes på gaden efter flere måneders forløb, opdager Watson, hvor slemt det står til med Holmes: "syfilis, nålestik, sygelig hudfarve, røde drukøjne [...] besynderlig adfærd". Historien ender med, at Watson får installeret Holmes på et sanatorium i Arles, hvor detektiven får det værelse, Van Gogh havde haft nogle år tidligere. Behandlingen synes ikke at have nogen effekt, og på albummets sidste billede, der fylder en hel side, sidder Holmes sløvt på en bænk i sanatoriets have.

Selvom Billy Wilders film *The Secret Life of Sherlock Holmes* (1970) havde antydnet, at Holmes også var et seksuelt væsen, og Nicholas Meyers bog *The Seven Percent Solution* (1974) og siden Herbert Ross' filmatisering af den (1976) lod hans kokainbrug tage overhånd, var *Sherlock Holmes Can-Can* i hvert fald i en dansk sammenhæng den første tegneserie, hvor detektiven blev

udstyret med et eksplicit skildret sexliv, der tilmed gav ham syfilis; og selvom hans kokainmisbrug hos Meyer sendte ham til afvænnings hos Freud, var Bengtssons fortælling den første, der kombinerede det med alkoholisme og efterlod Holmes på et sanatorium, tilsyneladende uden håb om helbredelse. Det var også første gang, en dansksproget Holmes-tegneserie helt afstod fra at have et kriminalistisk plot og udelukkende koncentrerede sig om hans privatliv og hans psykiske og fysiske nedtur.

Stort set samtidig med at Bengtsson lod Holmes sidde og vegetere på Van Goghs gamle institution, udsendte Disney en film og tre tegneserialbummer om Basil Mus, så slutfirsernes Holmes-fortolkninger gik i ret

forskellige retninger. Siden gik der godt 20 år, før Holmes igen mødtes med danske tegneserielæsere. I første omgang i to franske serier, børneserien om *Baker Street Kvartetten* og voksenserien *Holmes (1854-1891?)*. De er begge udkommet i adskillige bind i hjemlandet, men i Danmark er det kun blevet til et bind af den første og to af den næste. Så måske det ikke er Holmes, der skal trække det danske tegneseriemarked. Dog udsendte forlaget Fabel i foråret 2017 en antologi med 15 danske tegneres bud på kortere eller længere Holmes-fortællinger. Dem kan vi måske vende tilbage til en anden gang. ●

Vitriolens virkemåde

Af Arne Nielsen

Ved det årlige klubmøde den 7. januar underholdt Svend Ranild klubbens medlemmer med sine resultater af sammenlignende læsninger af *The Picture of Dorian Gray* af Oscar Wilde, og "The Illustrious Client" af dr. Watson. Stilelementer, som belyste denne problematik, blev lagt frem, og det blev klart, at flere personlige og karaktermæssige træk af Adelbert Gruner viste sig hos Dorian Gray. Interessant er det også at notere sig, at i "The Illustrious Client" ender det jo med, at Adelbert Gruner får vansiret sit ansigt med vitriol, mens Dorian Gray "arver" resultaterne fra sit udsvævende liv fra sit maleri. Som kenimand er jeg blevet bedt om at gøre nærmere rede for, hvad vitriol er, idet det ser ud til, at jeg er den eneste i klubben, der har dette fagområde som særlig interesse.

Det er sikkert flere bekendt, at der findes stoffer såsom jernvitriol og kobbervitriol, hvoraf det første i helt ren tilstand har den smukkeste, sarte, blågrønne pastelfarve, som imidlertid oftest går over i det mere grønne og lidt snavsede på grund af oxidation. Kobbervitriol har den klareste og smukkeste, rene, blå farve, man kan tænke sig. Hvorfor nu disse vitriol-navne? Jo, der er tale om salte, der ofte foreligger som de smukkeste krystaller, og "vitrum" betyder som bekendt "glas" på latin. Der er i begge tilfælde tale om salte af svovlsyre, H_2SO_4 , hvis salte ofte danner sådanne pæne krystaller, og betegnelsen har smittet af på selve svovlsyren, som man for vel 100 år siden så betegnede "vitriol", eller "vitriololie". En sådan betegnelse er imidlertid misvisende, idet svovlsyre ved enhver koncentration er helt ublandbar med olier og fedtstoffer, men helt blandbar med vand i alle koncentrationer. Betegnelsen skyldes utvivlsomt, at syren ved 100% indhold af H_2SO_4 og derover er en tyktflydende, farveløs væske og derfor, ved en overfladisk betragtning, kan opleves som "olieagtig". For at forstå, hvordan man kan have svovlsyre over 100%, må vi se lidt på, hvordan man laver svovlsyre.

Ved afbrænding af svovl - som er et fast, gult, ikke-metallisk grundstof - i luft, dannes svovldioxid, SO_2 som er en farveløs luftart med en stikkende lugt. Dennes desinficerende egenskaber kendtes allerede i oldtiden, idet det beskrives i *Odyseen*, at efter at Odysseus havde slået Penelopes bejlere ihjel, afbrændtes svovl i hans hus. Svovldioxiden kan bringes til at reagere med mere ilt under tilstedeværelsen af vanadiumpentoxid, V_2O_5 under dannelsen af svovltrioxid, SO_3 . Denne er et fast hvidt stof, idet det har en tilbøjelighed til at polymerisere, dvs. de enkelte SO_3 -molekyler forbinder sig med hinanden til ring- eller kædeformige molekyler. Ringformige (SO_3)_n findes i en "isagtig" modifikation med smeltepunkt 17 grader, mens man har kædeformige molekyler i to "asbestagtige" modifikationer med smeltepunkt hhv. 32 og 62 grader. Dette sidste smeltepunkt er interessant derved, at det ligger over svovltrioxids normale kogepunkt på 44,8 grader. Redegørelsen for disse mærkværdigheder ligger dog udenfor denne artikels rammer.

Svovltrioxid reagerer med vand under dannelsen af svovlsyre: $SO_3 + H_2O \rightarrow H_2SO_4$. Reaktionen foregår under stærk varmeudvikling, men også ved blanding af 100% svovlsyre i

vand sker der så stærk varmeudvikling, at man aldrig hælder vand i 100% svovlsyre, idet der i så fald med sikkerhed vil indtræde en eksplosion. Ved ihældning af 100% svovlsyre i vand kan det godt buldre lidt, og det er absolut nødvendigt, at glasset, hvori blandingen foregår, kan modstå den stærke varmeudvikling, som nemt nærmer sig blandingens kogepunkt, som nemt kan ligge langt over 100 grader. Svovlsyrens syrevirkning i vandige opløsninger heraf kommer kun begrænset til udtryk, da vandet har en stærk puffervirkning, som sætter en naturlig grænse for, hvor stærk en syrevirkning man kan have. Skal svovlsyrens fulde potentiale som syre komme for en dag, må man ty til andre opløsningsmidler. Har man et kvantum vand, hvoraf alt vand er brugt til reaktionen med svovltrioxid, kan opløsningen imidlertid bringes til at optage mere svovltrioxid under dannelse af en tyktflydende, farveløs væske, som kaldes *oleum*, igen en uhenigtsmæssig betegnelse, men en betegnelse belagt med megen tradition. Denne væske, som traditionelt opfattes som svovlsyre med procenter over 100%, kaldes også rygende svovlsyre, idet luftens vanddamp af syren bringes til at fortættes. 100% svovlsyre har et kogepunkt på 338 grader, og oleumblandinger koger endnu højere. Oleum bruges bl.a. til vanskelige sulfoneringer i kemien.

Hvad Adelbert Gruner angår, kan jeg for- gang kom til at stikke lille- fingeren ned i 100% svovlsyre, og det gjorde jeg fik nu ikke mén deraf, fingeren. Folk, som har i laboratoriet, vil kunne vandsugende, og at det forkuller organiske stoffer som klude, papir og træ. Jeg holder det for sandsynligt, at Kitty Winter har brugt 100% svovlsyre, men ikke derover, idet det så er tænkeligt, at der ville have ventet hende en mordanklage. Jeg tror næppe, at den forkullende virkning har nået at indtræde for Adelbert Gruners vedkommende, idet jeg anser det for sandsynligt, at man hurtigt har forsynet hans ansigt med store mængder vand. Der indtræder en lang række af komplicerede reaktioner med vævet i et sådant tilfælde, mens den forkullende virkning først indtræder senere. Vævsødelæggende, ja - og jeg tør slet ikke tænke på virkningen på øjnene. I øvrigt er den forkullende virkning mest udpræget i forbindelse med sukkerstoffer, som netop er til stede i klude, papir og træ i form af cellulose. Væv indeholder ikke udpræget meget sukkerstof, og reaktionerne får derfor et andet forløb. I allerførste omgang vil der trækkes vand ud af vævet.

Nu ved vi jo ikke, hvor længe syren fik lov til at sidde, så jeg tror faktisk, at vævet ville kunne regenereres, muligvis med ardannelse. Hvis man virkelig ville have ødelagt Adelberts ansigt, kunne man have andre kemikalier i kikkerten, men de ville til gengæld have været sværere at få fat i, og dertil krævet et specialistikendskab, som Kitty Winter næppe havde. Næ, simpelt og effektivt. Og man må formode, at Adelbert ved denne lejlighed lagde mærke til, at der var nogle, som var utilfredse med hans opræden. ●

A.D.H. før S.H. (2)

Uddrag af romanen Mørke Magter af "Olav Rye"

Inde fra stuen lød sang. Et kør af stemmer brølede et omkvæd:

*Blod og brand,
hæng på lygten op den fine mand,
hæng på lygten op den fine mand!*

Ramm listede forsigtigt døren til stuen op. Det var et kæmpestort værelse, som engang havde været møbellager eller pakrum. Hvor lugerne havde været, var der indsat store ateliervinduer, og langs den ene væg var der bogreoler, mens den anden langvæg var beklædt med gibshvide dødsmasker og brogede afrikanske dansemasker. Rundt om på divaner og puder på gulvet sad gæsterne. Sangen var nu forstummet, en høj gusten mand med nervøst blinkende øjne som en syg høne havde stillet sig op foran væggen med maskerne. Han havde et manuskript knuget i sine lange fingre, men han brugte det ikke, han kunne versene udenad og deklamerede stammende. Hvert øjeblik slog hans stemme over og blev skrigende:

*Vi går mod klassefjendens væbnede lejre,
vor flammerøde fane skal jage mørket væk,
den røde fanes flammer er pantet på vor sejr,
dens røde luer sætter i borgerskabet skræk,
i borgerskabet skræk,
i skabet skræk!*

Der stod en regn af små spytdråber fra digteren, mens han hylede de sidste ord.

– Smæk så døren i for skabet og hold kæft, P.V.! lød en stemme henne fra en divan. Dér sad en ganske ung, lyshåret fyr, der havde travlt med at kæle for en pige.

Digteren P. V. Andreasen stod et øjeblik og kunne ikke finde ord. Han var blevet endnu mere bleg, og det sås, hvor han rystede.

– De' ... de' ... de' ... stammede han endelig.

– Du ryster, mand, du har jo hele skabet fuldt af skræk! råbte den unge fyr, og nu fo'r P. V. Andreasen løs på ham med knyttede næver. Pigen gav et hyl fra sig og kom af vejen, mens digteren tjattede løs med sine lange arme.

Jensen-Skrævs havde siddet ensom og mørk i et hjørne, nu skred han hen mod de kæmpende.

– Hold så op, sagde han og greb P. V. Andreasen i skulderen og rystede ham.

– Og ... og ... og ... du vil finde dig i, at arbejderdigtingen forhånes i din stue, stammede P. V. Andreasen.

– Er det din mening at tvinge mig til at ta' stilling til dig som digter? spurgte Jensen-Skrævs mørkt.

– Øl er øl! råbte en rødhåret student. – Er det her et redaktionsmøde for det ny tidsskrift, eller ska' vi bli'e ved at høre på P.V.?

– Fordi din far er generalkonsul og ka' betale Skrævs' tidsskrift, ska' du ikke være stor, sagde P. V. Andreasen rasende, men Jensen-Skrævs lagde igen tungt sin hånd på hans skulder.

– Jeg ... jeg passer ikke mellem de intellektuelle, sagde P. V. Andreasen og snoede sig løs med en åleagtig bevægelse. – Jeg er arbejderklassens digter. Ude på arbejdspladserne forstår de mig. Du og dine venner, Skrævs, er overkultiverede og degenererede og raffinerede, I forstår ikke arbejderens simple kærnefulde sprog ... men i arbejderforsamlinger forstår de mine digte.

– Og når arbejderdigter og arkivar P. V. Andreasen fra Hovedstadens brugsforenings arkiv for gamle regninger har læst om røde faner og røde flammer og røde tulipaner og røde partisaner, hva' så? spurgte den lyse fyr flabet. – Så går han hjem til konen i digterrækkehuset på Solitudevej og drikker te og nusser lidt i forhaven, og så er der jo osse frimærkesamlingen, der ska' passes.

– Frimærkesamlingen! hylede P. V. Andreasen. – Beskylder du mig for at samle på frimærker, så må jeg fastholde, at du er kontrarevolutionær.

– Gu' samler du på frimærker, P. V., erklærede den lille lyse, som havde fået pigen på skødet. – Du har dem i skabet på anden hylde til højre. De ligger lige ved siden af den skræk, du sætter i borgerskabet.

Der kom et hvæs, en styrtregn af spyt fra P. V. Andreasen, men hans harme var så stor, at han ikke kunne få et ord frem. Med lange skridt og epileptisk skælvende lemmer ilede han mod døren, hvor han nær havde væltet landsretssagføreren.

– Fl ... fl ... flyt Dem for satan! råbte han.

– Jeg har i almindelighed det princip ubetinget at håndhæve den plads, jeg optager i rummet, sagde Ramm og skrævede lille, men bred ud i døråbningen. – jeg må opfordre Dem til at gå udenom.

P. V. Andreasen tjattede vildt i luften med armene. Så lå han på gulvet. Ramm havde med saglig ro placeret sin næve under hans hage.

– Rejs Dem så op og opfør Dem fornuftigt! kommanderede Ramm,

men i det samme fo'r digteren op. Med en forbløffende hurtighed, som en hugorm, der hugger, havde han bidt Ramm i kinden. Men nu greb Goliath ham i nakke og buksebag, åbnede døren og praktiserede ham ned ad trappen. Der lød et hyl og en skingrende forbandelse, så slæbte digteren P. V. Andreasen sig sukkende, mishandlet og miskendt ned af trinene i mørket. ●

